Ent
Zoolo

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

ISSN 0013-8827. Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

MUS. COMP. ZOOL
LIBRARY
SEP - 3 1985
HARVARD
UNIVERSITY

Deel 45	1 juli 1985	No. 7

Adres van de Redactie:
B. J. LEMPKE, Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam — Nederland

W. NIJVELDT, Nieuwe galmuggen voor de Nederlandse fauna (IX) (Diptera: Cecidomyiidae): 85; C. GIELIS, K. J. HUISMAN, J. H. KUCHLEIN, E. J. van NIEUKERKEN, H. W. van der WOLF & J. B. WOLSCHRIJN, Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, voornamelijk in 1982 en 1983 (Lepidoptera): 89; KORTE MEDEDELING: J. van VUURE, *Chrysodeixis chalcites*: 88.

Nieuwe galmuggen voor de Nederlandse fauna (IX) (Diptera: Cecidomyiidae)

door

W. NIJVELDT

ABSTRACT. — Gall midges new to the fauna of the Netherlands (IX) (Diptera: Cecidomyiidae). Nine species are recorded here as new to the Netherlands. The larvae of *Cecidomyia magna* feed on the resin of spruce and those of *Jaapiella picridis* in the flower heads of hawkweed ox-tongue. *Thurauia aquatica* feeds on the stems of sedges and *Dasineura corylina* lives as an inquiline in catkins of hazel galled by *Contarinia corylina*. Another species, *Trotteria sarothamni*, is a predator of *Asphondylia sarothamni* and the larvae of *Brachineura squamigera* and *Monardia toxicodendri* live in decaying organic matter. *Mycophila barnesi* feeds on mushrooms and *Karshomyia caulicola* on white mould in stems of beans and potatoes and in the stems and pods of winter rape. It proved to be possible to breed several generations of *K. caulicola* on isolates of white mould and of the chocolate spot disease in the laboratory, in which the larvae consumed the mycelium completely.

Bij het verwerken van vangsten van de afgelopen jaren bleken negen galmugsoorten nog niet voor onze fauna te zijn vermeld. Dit geschiedt thans hieronder met verwijzing naar de waardplant.

Agaricus bisporus (Lge) Imb. (Champignon)

Mycophila barnesi Edwards. — Ospel, 1.VI.1982 en Boekel, 5.X.1982. Het via mevr. dr. A. van Zaayen ontvangen materiaal was afkomstig van champignonkwekerijen. Door de van deze soort bekende larvale voortplanting (paedogenesis) kan een eenmaal begonnen aantasting zich zeer snel uitbreiden, waardoor het produkt onverkoopbaar wordt.

Carex L. (Zegge)

Thurauia aquatica Rübsaamen. — Veenendaal, 25.VI.1982. De heer H. J. Vlug verzamelde de larven van *Carex* sp. Ze zijn rood en leven verzonken onder de bladscheden. Het is een van de weinige galmugsoorten die zich in een puparium verpoppen. Hierbinnen kunnen ze een

langdurige inundatie doorstaan. In Rübsaamen & Hedicke (1926) worden *Carex appropinquata* Schum., *C. echinata* Murr. en *C. remota* L. als waardplanten genoemd.

Corylus avellana L. (Hazelaar)

Dasineura corylina Kieffer. — Wageningen, 23.X.1983, 6.XI.1983 en 24.X.1984. Gekweekt uit mannelijke katjes, misvormd door de galmug *Contarinia corylina* (Löw). Deze laatste soort verschilt o.a. van de eerste door het bezit van duidelijk gevlekte vleugels en door het feit dat de imagines twee tot vier maanden eerder plegen te verschijnen. De *Dasineura*-wijfjes leggen haar eieren in de zich ontwikkelende gallen van *Contarinia* en de uitkomende larven zijn dus als medebewoners te beschouwen. Hun invloed op de uiteindelijke ontwikkeling van deze gallen is niet bekend.

Cytisus scoparius (L.) Link (Brem)

Trotteria sarothamni Kieffer. — Wageningen, 23.VII.1984. De rode larven werden gevonden in de peulgallen van de galmug *Asphondylia sarothamni* Loew. Het feit dat de gallen in een dergelijk geval steeds leeggezogen volgroeide *Asphondylia*-larven bevatten wijst er op dat

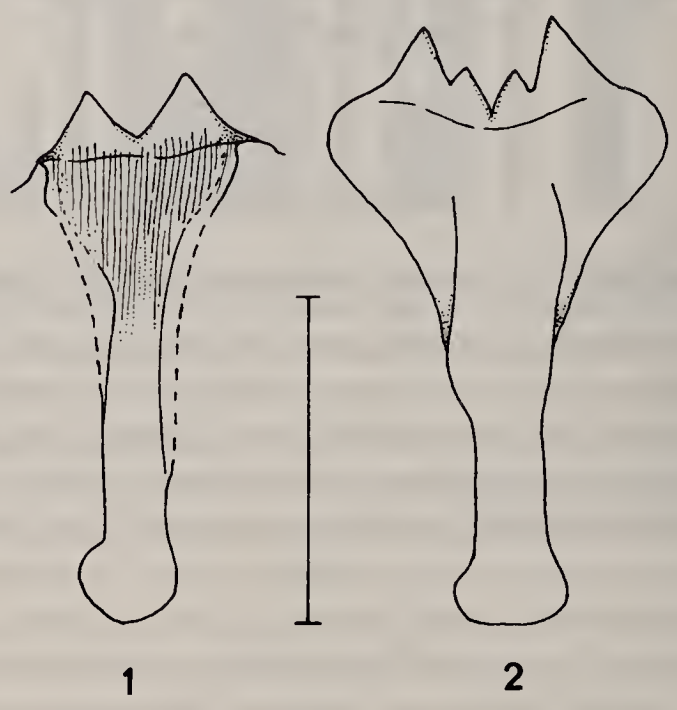

Figs. 1-2. Spatula sternalis. 1, *Trotteria sarothamni* Kieffer; 2, *Asphondylia sarothamni* Loew. Schaallijn 0,1 mm.

Trotteria een predator is, zoals ook reeds door Skuhravá (1970) is verondersteld. De larven van beide soorten zijn aan de hand van het spatula sternalis, dat zich aan de ventrale zijde van het eerste thoracaalsegment bevindt, te onderscheiden (fig. 1 en 2).

Picea abies (L.) Karsten (Fijnspar)

Cecidomyia magna (Möhn). — Wageningen, 29.XI.1984, 10.XII.1984 en 14.XII.1984. Deze soort leeft als larve in allerlei harsuittredingen op takken en stammen. Verpopping vindt buiten de hars tegen de bomen plaats in een witte ovale cocon, die ongeveer 3 mm lang en 1,5 mm breed is.

Picris hieracioides L. (Bitterkruid)

Jaapiella picridis (Rübsaamen). — Rhenen, 30.VII.1968. De heer J. Noorlander vond de larven in de uitgebloeide bloemhoofdjes. De soort staat volgens Buhr (1964) niet alleen be-

kend als medebewoner van bladgallen die door *Contarinia picridis* (Kieffer) aan de top van hoofd- en zijstengels worden veroorzaakt, maar ook als zelfstandige verwekker van nagenoeg identieke gallen.

Sclerotinia sclerotiorum (Lib.) de Bary (Sclerotiënrot)

Karshomyia caulicola (Coquillett). — Oost-Flevoland, 12.VIII.1981, 30.VI.1982 en 7.VII.1982. De larven zijn voor het eerst in Noord-Amerika gevonden in een stengel van *Papaver nudicaule* L. (Coquillett, 1895) en daarna in Rusland op koolplanten, die door bladluizen waren aangetast. Marikovskij (1956) beschouwde de galmuglarven als bladluispredatoren. De heer L. J. A. Wouters vond de larven in stengels van aardappelen en stambonen en in de stengels en hauwen van winterkoolzaad, die door de schimmel *Sclerotinia sclerotiorum* waren aangetast. Dat de galmuglarven zich met deze schimmel voedden bleek uit het feit dat ze zich alleen in de aangetaste plantedelen ophielden. In kweekproeven legden de wijfjes haar eitjes uitsluitend bij de schimmel; bovendien gelukte het om verscheidene generaties alleen op reincultures van *S. sclerotiorum* en *Botrytis fabae* Sard. (chocoladevlekkenziekte) door te kweken, waarbij de larven het mycelium uiteindelijk totaal verteerden. Fig. 3 toont de ingewikkelde ♂ genitaliën.

Fig. 3. ♂ genitaliën van *Karshomyia caulicola* (Coquillett), dorsaal. Schaallijn 0,2 mm.

Sorbus aucuparia L. (Lijsterbes)

Brachineura squamigera (Winnertz). — De Bilt, 23.VIII.1979. De heer P. Alkema vond de larven in beschadigde vruchten. De soort is ook saprofytisch levend aangetroffen in uitgebloeide bloemhoofdjes van witte klaver en in rottende tarwe-aren.

Triticum aestivum L. (Tarwe)

Monardia toxicodendri (Felt). — Nagele, 24.VII.1983. Deze holarctische soort leeft van allerlei afstervend plantaardig materiaal, in dit geval rottende tarwe-aren.

Acknowledgements

My thanks are due to Dr. K. M. Harris (Commonwealth Institute of Entomology, London) for his help with the identification of *Karshomyia caulicola* and *Mycophila barnesi*, to Dr. M. Gerlagh and Mr. A. Ester (Research Institute for Plant Protection, Wageningen) for placing isolates of *Sclerotinia sclerotiorum, Botrytis fabae* and other fungi at my disposal and to Mr. W. van der Klift for his permission to collect resin masses from pine and spruce in the estate "Oranje Nassau's Oord" near Wageningen.

LITERATUUR

Buhr, H., 1975. *Bestimmungstabellen der Gallen (Zoo- und Phytocecidien) an Pflanzen Mittel- und Nordeuropas* 1: 762, 2: 763-1572, Jena.

Coquillett, D. H., 1895. Two dipterous insects injurious to flowers. — *Insect Life* 7: 399-402.

Marikovskij, P. T., 1956. New gall midges (Diptera, Itonididae) of the U.S.S.R. — *Entomol. Obozr.* 35: 184-195.

Rübsaamen, E. H. and H. Hedicke, 1926 (1926-1938). Die Cecidomyiden (Gallmücken) und ihre Cecidiën. — *Zoologica* 29: 1-350, pls.

Skuhravá, M., 1970. Taxonomische Probleme der Gattung Clinodiplosis Kieffer 1894 und der Gattung Trotteria Kieffer 1901 (Cecidomyiidae, Diptera). — *Inform. Ber. Landw. Hochsch. Nitra* 8: 63-68.

Gruttoweide 122, 6708 BM Wageningen.

CHRYSODEIXIS CHALCITES (ESPER) OP *CYCLAMEN* ((LEPIDOPTERA: NOCTUIDAE)

Sinds 1976 is deze soort uit ons land bekend. Zelf ving ik de vlinder te Blijswijk (1978) en Kortgene (1981, 1982). De soort komt voor in tropisch Afrika en rond de Middellandse Zee en trekt vanuit die gebieden naar het noorden. In ons land blijkt de vlinder zich nu al enige tijd te kunnen handhaven door te overwinteren in verwarmde kassen waar groenten en bloemen worden gekweekt. De rups is polyfaag, tientallen voedselplanten zijn bekend. Hij blijkt ook goed te gedijen op de populaire kamerplant „cyclaam" (*Cyclamen persicum* Mill.), hetgeen uit de volgende waarneming moge blijken.

Eind december 1984 ontdekte ik aan eerder genoemde kamerplant vraat en na enig zoeken een klein rupsje van ca. 0,5 cm. De plant was kort daarvoor gekocht, inclusief rups mogen we aannemen. Deze werd met enkele bladeren overgebracht in een ruime glazen pot.

De rups is lichtgroen met enige vage witte lengtestrepen. Hij vreet eerst het bladmoes en laat grote en kleinere nerven onaangeroerd. Op latere leeftijd wordt het gehele blad verorberd, waarbij ik een voorkeur voor niet al te verse bladeren waarnam. Bij een temperatuur beneden 12 °C constateerde ik verminderde activiteit van de rups. Daarom plaatste ik het geheel in een verwarmde kamer (± 20 °C). Eind januari 1985 was de rups ± 3 cm lang, en blijkbaar volgroeid. De verpopping vond plaats in een wit, nogal los spinsel, gehecht aan de onderkant van het gaasje waarmee de pot was afgesloten. De pop was lichtgroen gekleurd en vrij doorzichtig met enkele bruine vlekken aan de dorsale kant.

Enkele dagen voor het uitkomen verkleurde de pop via geel en donkerrood tot donkerbruin. Op 19.II.1985 kwam de vlinder te voorschijn en bleek een prachtig donker gekleurd exemplaar van *Ch. chalcites* te zijn.

J. van Vuure, Torendijk 42, 4484 AT Kortgene.